

HOTĂRÂREA CURȚII
din 24 noiembrie 1977¹

Jean Razanatsimba

(Cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de către Cour d'Appel din Douai)

„Dreptul de stabilire al resortisanților ACP”

Cauza 65/77

În Cauza 65/77,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Cour d'Appel din Douai, pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe în urma cererii de admitere la stagiul la Baroul din Lille formulată de

Jean Razantsimba, licențiat în drept, colaborator de avocat, cu domiciliul în Lille,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 62 din Convenția ACP-CEE, semnată la 28 februarie 1975, la Lomé, între statele din Africa, Caraibe și Pacific, pe de o parte, și Comunitatea Economică Europeană, pe de altă parte,

CURTEA,

constituită din H. Kutscher, președinte, M. Sørensen și G. Bosco, președinți de cameră, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. O'Keefe și A. Touffait, judecători,

avocat general: G. Reischl

grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

- 1 Întrucât, prin Hotărârea din 18 mai 1977, primită la Curte la data de 27 mai 1977, Cour d'Appel din Douai a adresat Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, două întrebări preliminare privind interpretarea articolului 62 din Convenția dintre statele din Africa, Caraibe și Pacific, pe de o parte, și Comunitatea Economică Europeană, pe de altă parte, semnată la Lomé la 28 februarie 1975, publicată în anexa la Regulamentul nr. 199/76 a Consiliului din 30 ianuarie 1976 (JO nr. L 25, p. 1),

¹Limba de procedură: franceza.

denumită în continuare „Convenția de la Lomé”, în legătură cu dreptul de stabilire al avocaților în Republica Franceză;

- 2 întrucât rezultă din dosar că reclamantul în acțiunea principală, resortisant malgaș, titular al licenței în drept și al certificatului de calificare în profesia de avocat, obținut în conformitate cu legislația franceză, a solicitat admiterea în stagiul în cadrul Baroului din Lille;
- 3 întrucât Conseil de l'Ordre (Consiliul Baroului), după ce a constatat, fără a aduce atingere anchetei și controalelor obișnuite, că solicitantul posedă calificările profesionale care îi permit să solicite admiterea, și-a amânat decizia în ceea ce privește solicitarea cetățeniei formulată în termenii prevăzuți la articolul 11 din Legea nr. 71/1130 din 31 decembrie 1971 privind reforma anumitor profesii judiciare și juridice (Journal Officiel de la République Française din 5 ianuarie 1972, p. 131): „Este necesar să fie francez, sub rezerva convențiilor internaționale”;
- 4 întrucât, reclamantul s-a prevalat în această privință de articolul 62 din Convenția de la Lomé, Conseil de l'Ordre, invocând articolului 177 din Tratatul CEE, a adresat Curții de Justiție, prin Decizia din 14 decembrie 1976, o cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare privind două întrebări cu un conținut identic celor care fac obiectul hotărârii de trimitere al Cour d'Appel din Douai (Cauza 3/77, JO 1977, nr. C 40, p. 8);
- 5 în urma unei acțiuni inițiate de procurorul general, Cour d'Appel, prin hotărârea menționată, a anulat decizia dată de Conseil de l'Ordre pe motiv că acesta, atunci când se pronunță în privința admiterii la stagiul, acționează ca autoritate administrativă, și nu ca instanță și că, prin urmare, nu are calitatea de a sesiza Curtea de Justiție printr-o cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare în temeiul articolului 177 din tratat;
- 6 în consecință, Curtea de Justiție a pronunțat radierea Cauzei 3/77, prin ordonanța din 15 iunie 1977 (JO nr. C 185, p. 1);
- 7 rezultă, de asemenea, din hotărârea menționată anterior că în temeiul anulării deciziei dată de Conseil de l'Ordre, cauza privind admiterea reclamantului la stagiul a fost delegată în ansamblul său Cour d'Appel;
- 8 întrucât instanța națională, considerând că soluționarea cauzei în care a fost sesizată necesită interpretarea articolului 62 din Convenția de la Lomé, a adresat două întrebări preliminare formulate după cum urmează:
 - „1) Articolul 62 din Convenția de la Lomé din 28 februarie 1975 acordă dreptul unui resortisant dintr-un stat ACP și, în special, unei persoane de cetățenie malgașă, de a se stabili pe teritoriul unui stat membru și, în special, pe teritoriul francez, fără a îndeplini condiția cetățeniei?
 - 2) Clauza restrictivă de la articolul 62 are ca efect să permită unui stat membru să solicite, pentru o activitate determinată și, în speță, pentru profesia de avocat, cetățenia acestui stat sau a unui alt stat membru?”

Cu privire la prima întrebare

- 9 Întrucât în temeiul articolului 62 din Convenția de la Lomé „în ceea ce privește regimul aplicabil stabilirii și prestării de servicii, statele ACP, pe de o parte, și statele membre, pe de altă parte, tratează pe o bază nediscriminatorie resortisanții și societățile statelor membre și, respectiv, resortisanții și societățile statelor ACP. Cu toate acestea, în cazul în care pentru o activitate determinată un stat ACP sau un stat membru nu este în măsură să asigure un astfel de tratament, statele membre sau statele

- ACP, după caz, nu sunt obligate să acorde un astfel de tratament pentru această activitate resortisanților și societăților statului în cauză";
- 10 întrucât, în observațiile sale scrise, reclamantul în acțiunea principală a asimilat efectul articolului 62 din Convenția de la Lomé dispozițiilor Tratatului CEE privind stabilirea și a invocat, în favoarea sa, considerentele care se află la baza Hotărârii Curții din 21 iulie 1974, Reyners/Statul belgian, Cauza 2/74 (Rec. 1974, p. 631);
 - 11 întrucât, cu toate acestea, textul articolului 62 nu permite reținerea unei astfel de argumentații;
 - 12 într-adevăr, acest text, referindu-se la două grupe de state legate prin Convenția de la Lomé, statele ACP și statele membre CEE, prevede că orice stat care aparține unuia dintre cele două grupe tratează pe o bază nediscriminatorie resortisanții oricărui stat care aparține celuilalt grup;
 - 13 dimpotrivă, textul nu are ca obiect asigurarea egalității privind tratamentul între resortisanții unui stat ACP și cei ai unui stat membru CEE;
 - 14 în mod deosebit, această dispoziție nu obligă nici statele ACP, nici statele membre CEE să asigure resortisanților unui stat care aparține altui grup un tratament identic celui rezervat propriilor resortisanți;
 - 15 întrucât la concluzia precedentă lasă deschisă, cu toate acestea, problema de a ști dacă resortisanții unui stat ACP ar putea fi eventual în drept să invoce, în temeiul normei de nediscriminare de la articolul 62 din Convenția de la Lomé, avantajele speciale, acordate în privința stabilirii de către un stat membru altor state ACP;
 - 16 rezultă, într-adevăr, din informațiile comunicate de către guvernul francez, la solicitarea Curții, că Republica Franceză a încheiat, cu un mic număr de state ACP, convenții de stabilire sau convenții judiciare bazate pe aplicarea reciprocă a tratamentului național;
 - 17 s-a precizat, de asemenea, că o convenție judiciară bazată pe principiul tratamentului național privind stabilirea avocațiilor a existat anterior între Republica Franceză și Republica Malgașă, dar că la inițiativa acestui ultim stat, aceste dispoziții au fost ulterior înlocuite cu o convenție limitată, în ceea ce privește avocații, la libera prestare de servicii în cazuri determinate;
 - 18 întrucât existența acestor regimuri speciale, în raporturile dintre Republica Franceză și unele dintre statele ACP, ridică problema dacă acea clauză de nediscriminare de la articolul 62 din Convenția de la Lomé trebuie eventual înțeleasă ca asigurând, în Franța, unui resortisant malgaș, același tratament precum cel asigurat resortisanților din statele ACP favorizate astfel;
 - 19 întrucât, pentru a răspunde acestei întrebări, este suficient să se constate că nu se aduce atingere normei de nediscriminare de la articolul 62 prin faptul că un stat membru rezervă eventual un tratament mai favorabil resortisanților unui stat ACP, atâta timp cât acest tratament rezultă din dispozițiile unui acord internațional care implică drepturi și avantaje reciproce;
 - 20 întrucât este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 62 din Convenția de la Lomé nu acordă dreptul unui resortisant al unui stat ACP de a se stabili pe teritoriul unui stat membru, fără a îndeplini condiția cetățeniei, în ceea ce privește exercitarea profesiilor rezervate de legislația acestui stat propriilor cetățeni.

Cu privire la a doua întrebare

- 21 Întrucât un răspuns la a doua întrebare, care urmărește să precizeze sfera de aplicare a clauzei restrictive cuprinse în cea de-a doua teză a articolului 62 din Convenția de la

Lomé, poate fi necesar doar în ipoteza în care interpretarea primei teze din același articol a avut ca efect asigurarea aplicării tratamentului național în favoarea resortisanților din statele ACP în ceea ce privește profesia în cauză;

22 nefiind acesta cazul, în speță, nu este necesar să se răspundă la cea de-a doua întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

23 Întrucât cheltuielile efectuate de către Guvernul Republicii Franceze și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

24 întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental în procedura inițiată în fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Cour d'Appel din Douai, prin Hotărârea din 18 mai 1977, declară:

Articolul 62 din Convenția ACP-CEE, semnată la 28 februarie 1975 la Lomé între statele din Africa, Caraibe și Pacific, pe de o parte, și Comunitatea Economică Europeană, pe de altă parte, nu acordă dreptul unui resortisant al unui stat ACP de a se stabili pe teritoriul unui stat membru al CEE, fără a îndeplini condiția privind cetățenia, în ceea ce privește exercitarea profesiilor rezervate de legislația acestui stat propriilor cetățeni.

Kutscher Sørensen Bosco
Donner Mertens de Wilmars Pescatore O'Keefe

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 24 noiembrie 1977.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
H. Kutscher